

Un sector al servei de les persones

Manifest de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

2n Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya

Convocats per la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, 1.300 persones ens hem reunit els dies 26 i 27 de març a l'Hospitalet de Llobregat per abordar els reptes de les entitats d'iniciativa social i sense afany de lucre del nostre país en el nou context de desplegament del sistema de serveis socials i de la greu crisi que afecta els sectors més vulnerables de la societat.

El nivell de participació que s'ha produït en el segon Congrés ha estat extraordinari i ha duplicat el de la seva primera edició. Aquest fet és expressió de la voluntat solidària i generosa de milers i milers de ciutadans i entitats compromesos en una societat més justa i en la defensa dels col·lectius i territoris que pateixen exclusió.

El segon Congrés del Tercer Sector Social ha tingut com a lema "un sector al servei de les persones". Amb això hem volgut significar el que caracteritza les nostres entitats pel damunt de qualsevol altra consideració: les persones, la seva dignitat, la seva autonomia personal, la garantia dels seus drets i la seva normal participació en la vida social, sense exclusions. Un sector que recull l'energia, la capacitat i l'impacte de prop de 7.500 entitats, 100.000 treballadors, més de 250.000 voluntaris, amb una dimensió econòmica que representa el 2,8 % del PIB català i que té un impacte sobre un milió de persones.

En els darrers dos anys, els parlaments de l'Estat i de Catalunya han aprovat dues lleis, la de l'autonomia personal i atenció a la dependència i la Llei de serveis socials, que han suposat un avenç extraordinari pel que fa a la garantia de nous drets subjectius i la universalitat dels serveis socials. Entenem que això comporta un pas de gran transcendència en el reforçament del nostre estat del benestar i en la construcció d'un nou sistema de cobertura dels serveis socials, que les dificultats organitzatives i financeres no poden posar en qüestió.

El tercer sector social, avui més que mai, continuarà posant tots els esforços en el desplegament d'aquest sistema i fa una crida a les administracions públiques per treballar plegats amb la prioritat de les persones, el seu benestar, la cohesió social i la qualitat dels serveis.

El Congrés s'ha reunit en el context d'una crisi global, sense precedents, que afecta i castiga especialment els sectors més precaris i fràgils de la societat. Les entitats estem notant d'una manera particular la crisi. En primer lloc, perquè la demanda dels sectors més exclosos creix dia a dia. En segon lloc, perquè els recursos públics i privats es veuen limitats. Avui la lluita contra la pobresa ha d'esdevenir novament una prioritat en les polítiques públiques; i el suport a les ONG i a les entitats compromeses amb aquests col·lectius, també.

És per tot això que volem manifestar a la societat catalana i els seus representants les demandes i els compromisos següents:

1. Prioritat en la lluita contra la pobresa i l'exclusió social en el context de crisi

La crisi està afectant principalment els sectors més vulnerables. Les demandes per garantir allò més bàsic i necessari creixen dia a dia. Avui, la lluita contra la pobresa i l'exclusió social ha d'esdevenir una prioritat en les polítiques

públiques i també per al conjunt de la societat. Primer, perquè és de justícia, i segon, perquè és també necessari en termes de cohesió social.

Catalunya ha d'impulsar el 2009 un Pla d'inclusió social, amb recursos extraordinaris, que combini l'acció immediata i urgent amb les estratègies a mitjà termini que possibilitin la progressiva autonomia de les persones que es troben en situació més precària. Ha d'esdevenir exemple i referent en el marc espanyol i europeu, que el 2010 celebrarà l'any contra la pobresa i haurà de renovar amb més força l'estratègia de Lisboa del 2000, i que coincidirà amb la presidència espanyola de la UE.

Per la nostra banda, el tercer sector i les seves entitats ens comprometem a reforçar la nostra prioritat amb els sectors que més ho necessiten, a treballar en l'atenció a les persones i a crear les condicions per generar la seva autonomia.

2. Desplegament amb recursos i eficàcia del nou sistema de serveis socials

Si en el primer Congrés demanàvem l'aprovació de les lleis, avui posem l'accent en el seu desplegament. Els retards i la insuficiència de recursos per atendre els compromisos derivats de la Llei d'autonomia personal i d'atenció a la dependència demanen un esforç addicional en l'organització, la coordinació institucional i el finançament adequat del sistema.

Per altra banda, la nova Cartera de Serveis Socials per al 2010 ha de suposar un avenç en la seva amplitud i en la millora dels serveis previstos. En el proper període, cal concretar també el sistema de concertació amb les entitats socials per garantir millor la provisió de serveis i per impulsar la incorporació de clàusules socials.

La futura Llei d'igualtat d'oportunitats ha de comportar un reforçament de tot aquest marc legislatiu.

3. El compromís del Pla Estratègic del Tercer Sector

El mes de juliol de 2008 presentàvem públicament el Pla Estratègic del Tercer Sector Social de Catalunya 2008-2011. Es tractava del resultat d'un procés participat i de debat dins les entitats, que tenia per objecte definir on volíem ser d'aquí a quatre anys, i una proposta del que havíem de fer per tal d'arribar-hi.

Aquest Pla vol ser una guia per avançar perquè el nostre país pugui seguir gaudint d'un teixit associatiu potent, efectiu i compromès amb la inclusió i la cohesió socials.

Som conscients que els propers anys seran decisius i, en funció de com es desenvolupin i sapiguem aprofitar les oportunitats, el nostre sector i les entitats seran una cosa o una altra. Ens trobem en una cruïlla històrica. El nostre compromís d'avui és treballar per reforçar i ampliar aquest extraordinari actiu del nostre país, i aconseguir la implicació de la societat amb els més febles i amb els afers col·lectius.

4. Accent en la col·laboració entre les administracions i el tercer sector. Som espai públic

El tercer sector aporta uns valors afegits de qualitat i de compromís amb la comunitat que cal considerar en el moment de proveir els serveis a les persones. La tasca pública no és un patrimoni exclusiu de les administracions. Les entitats som

també espai públic que s'exerceix des de la iniciativa social i, per això, volem treballar i compartir objectius i serveis amb les administracions.

Fem una crida a totes les administracions públiques per estimular i prioritzar la col·laboració amb les entitats no lucratives del tercer sector social en la prestació dels serveis socials i en el desenvolupament de programes compartits. Sempre hem entès que els serveis socials, com els educatius i els de salut, no han de ser objecte de negoci, i més en moments de limitació de recursos.

Hem vist massa vegades com en la contractació pública preval el preu o la solvència econòmica com a element determinant en la concessió d'un servei pel damunt de consideracions de qualitat i de garantia del servei. El marc legislatiu de la contractació discrimina de vegades les entitats no lucratives, com per exemple en licitar amb el preu sense IVA del qual n'estan exemptes. Proposem millorar els instruments de relació entre administracions i entitats per treballar plegats entorn d'uns mateixos objectius, i ens comprometem a generar una nova dinàmica de relació basada en la col·laboració.

5. Mesures excepcionals de crisi en el Pla de Suport al Tercer Sector Social

L'aprovació, el mes d'octubre de 2008, del Pla de Suport al Tercer Sector Social de Catalunya 2008-2010 va donar compliment a un dels compromisos que el Govern de la Generalitat va prendre en el primer Congrés del Tercer Sector Social del 2007, del qual ens felicitem. Després d'un procés exemplar de diàleg i construcció compartida d'aquest Pla, es tracta que en els propers dos anys es desenvolupin les vint-i-cinc mesures aprovades destinades a reforçar les organitzacions, els equips humans i els espais de reconeixement i participació del tercer sector.

El context de crisi global està afectant d'una manera especial les ONG i el conjunt d'entitats no lucratives. És per això que, en el context del Pla de Suport, convé incorporar un conjunt de noves mesures excepcionals per tal d'afavorir el crèdit, les inversions, els ajuts a fons perdut, les solucions de tresoreria cobrant puntualment serveis i subvencions, el foment de la contractació i l'atorgament de serveis.

Estem parlant d'un sector econòmic que representa el 2,8% del PIB de Catalunya i que té potencialitat per generar més ocupació més enllà dels seus 100.000 treballadors actuals.

6. La reforma del sistema de gestió del 0,7% de l'IRPF

Ho vàrem dir fa dos anys, ho reiterem ara. I més després de l'amenaça que s'ha produït enguany envers les entitats locals i autonòmiques, la posterior rectificació del Ministeri, i l'acord que ha tingut lloc al Congrés dels Diputats i entre els governs català i espanyol.

La reforma és inajornable, i per això plantejarem una vegada més l'establiment d'un tram autonòmic del 50% en aquests fons a fi que la Generalitat pugui fer una convocatòria específica per a les entitats i els programes socials de Catalunya, que ha de ser compatible amb el manteniment de recursos per a les organitzacions i programes del conjunt de l'Estat finançats des del Ministeri.

A més, en el 2009 cal garantir una dotació justa per a Catalunya d'acord amb les seves necessitats, els seus paràmetres territorials i l'aportació dels contribuents catalans. Aquesta aportació s'ha de situar entre els 40 i els 50 milions d'euros.

Més que mai, en plena crisi, fem ara una crida als ciutadans de Catalunya per expressar la seva solidaritat i per decidir el destí d'una part dels seus impostos marcant també la casella de les ONG per a finalitats socials en la propera declaració de la renda.

7. Compromís de millora en la qualitat i la transparència

En la línia del compromís que vàrem assumir al primer Congrés, el mes de desembre de 2007 la Taula i les seves entitats vàrem signar públicament la carta per la qualitat i la transparència.

Amb aquesta carta les entitats ens comprometíem a fer efectius divuit principis de bona gestió i a generalitzar la cultura de la qualitat, la transparència i la millora interna en les nostres organitzacions i en les nostres activitats i serveis.

Avui, amb un balanç de millora respecte fa dos anys, renovem aquest compromís amb les persones, les entitats i la societat, el qual volem desenvolupar, més enllà del marc legal i de les exigències formals. En aquest sentit, ens comprometem a avançar en la generació d'instruments i canals diversos de millora de la transparència i la rendició de comptes davant la societat i els nostres col·laboradors.

8. El reconeixement i l'impuls del voluntariat i la dignificació professional dels treballadors

Els equips humans de les entitats són el principal actiu de les organitzacions del tercer sector i la garantia de l'èxit de la seva acció i impacte social. En les entitats no lucratives conflueix l'acció voluntària de milers de persones que dediquen el seu temps, capacitat i energia sense rebre cap contraprestació econòmica i els treballadors i treballadores que hi destinen la seva jornada laboral.

Pel que fa al voluntariat, ens proposem en els propers anys estimular el seu paper fent créixer el seu nombre, millorar la seva formació i alhora diversificar la seva acció. Quant als treballadors, plantejarem la necessitat de fer passes en la millora i la dignificació de les condicions laborals que els regula, estimular la seva formació, i progressar en l'estructuració d'estratègies compartides i d'una confederació de les organitzacions no lucratives del país per avançar cap a un marc laboral comú en l'acció social.

9. El tercer sector com a agent social

En els darrers dos anys s'ha avançat, i molt, en la consideració i reconeixement del tercer sector com una realitat present a la societat i de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social com a plataforma que el representa. Hem vist, per exemple, com la Llei de serveis socials va destacar el seu paper, com la Taula hi ha participat i ha estat entitat signatària del Pacte Nacional per la Immigració, o com el mateix govern, tal com hem dit, ha aprovat el Pla Nacional d'Associacionisme i Voluntariat o el Pla de Suport al Tercer Sector.

Per altra banda, aquest reconeixement no ha vingut donat només per les administracions públiques, sinó que partits polítics, sindicats, món acadèmic o mitjans de comunicació s'han fet ressò de la seva realitat i han interlocutat amb la Taula i el sector.

Cal ara fer un pas més i concretar la participació del sector en espais com el Consell de Treball Econòmic i Social, o acabar de completar la intervenció de la Taula en els diversos òrgans i espais de participació del Govern de la Generalitat.

10. Crida al treball compartit amb els altres sectors i la ciutadania

El segon Congrés ha volgut donar veu i visualitzar la voluntat de les entitats del tercer sector de treballar amb el conjunt d'actors socials, polítics i econòmics del país, convençuts que els reptes de la inclusió social només són possibles amb la complicitat i els esforços compartits per part de tots.

Agraïm la col·laboració establerta en els darrers anys amb partits polítics, administracions públiques, sindicats, organitzacions de la resta del tercer sector, representants del món econòmic, de la universitat i el món acadèmic i dels mitjans de comunicació. Oferim el nostre treball i la nostra col·laboració en tot allò que pugui contribuir a una societat més justa, on l'equitat i la igualtat d'oportunitats sigui la norma que predomini. Finalment, fem una crida a la ciutadania per participar avui, més que mai, en el repte col·lectiu d'una societat més justa i igualitària per mitjà de les organitzacions socials.

L'Hospitalet, 27 de març de 2009